

blauw

Veteranenmonitor 2012

Onderzoek naar de Nederlandse opinie over veteranen

februari 2013

Copyright © 2013 Blauw Research bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Blauw Research. Dit rapport is geleverd onder de leveringsvoorwaarden van de MOA.

All rights are reserved. Nothing from this report may be copied, saved in an authorised data bank or be made public in any form, whether it be electronically, mechanically or through photocopies without prior consent from Blauw Research. This report has been created following MOA conditions.

Voorwoord

In opdracht van de Stichting het Veteraneninstituut voert Blauw Research jaarlijks de Veteranenmonitor uit. Met dit onderzoek wordt de kennis over en waardering voor Nederlandse militairen, veteranen en de krijgsmacht in kaart gebracht.

Ook dit jaar hebben we de opinie van de Nederlandse bevolking over veteranen met veel plezier en interesse bevestigd en beschreven. We hopen dat deze rapportage een helder beeld geeft van de trends in publieke opinie ten aanzien van de Nederlandse veteranen en we wensen u veel leesplezier.

Rotterdam, oktober 2012

Anke Bergmans, projectmanager
Gaby Remmers, senior projectmanager

Blauw Research
Weena 125
3013 CK Rotterdam
Tel: 010-4000900
www.blauw.com

Leeswijzer

In deze rapportage worden de resultaten van de Veteranenmonitor 2012 afgezet tegen de resultaten van 2011, 2010 en 2009. Significante verschillen ten opzichte van voorgaande jaren worden weergegeven met een groen (positief verschil) of rood kader (negatief verschil). Indicatieve verschillen of marginale verschillen worden weergegeven met een kader met stippellijn in de kleur oranje (negatief verschil) of lichtgroen (positief verschil).

Daarnaast is er gekeken naar verschillen tussen jonge en oude Nederlanders, verschillende opleidingsniveau's en politieke voorkeuren. Ook is een vergelijking gemaakt tussen Nederlanders die zelf militair zijn (geweest) en Nederlanders die geen ervaring hebben in de krijgsmacht. Significante verschillen tussen deze groepen worden beschreven op vier aparte pagina's.

Legenda

Ter verduidelijking van de onderzoeksresultaten worden in dit rapport belangrijke of opmerkelijke resultaten toegelicht aan de hand van pictogrammen.

Betekenis van de pictogrammen:

Positieve bevinding

Aandachtspunt

Opvallend resultaat

Aanvulling Blauw Research

Inhoudsopgave

1 Kort & Krachtig	5
2 Beoordeling Nederlandse krijgsmacht	9
2.1 Oordeel over krijgsmacht	10
2.2 Vertrouwen in krijgsmacht	11
2.2 Belang deelname vredesoperaties	12
2.4 Associatie veteraan	13
3 Inzet Nederlandse militairen	14
3.1 Bekendheid inzet Nederlandse militairen	15
3.2 Terechtheid inzet Nederlandse militairen	16
3.3 Oordeel Nederlandse rol	17
3.4 Waardering ingezette militairen	18
4 Veteranen en de maatschappij	19
4.1 Verantwoordelijkheid nazorg	20
4.2 Bezuinigingen (na)zorg	21
4.3 Belangstelling veteranen	22
4.4 Stellingen m.b.t. veteranen	23
4.5 Bekendheid Veteranendag (landelijk en lokaal)	26
5 Verschillende visies op veteranen	27
5.1 Verschil tussen wel/niet militair geweest	28
5.2 Verschillen in opleidingsniveau	29
5.3 Verschillen in leeftijd	30
5.4 Verschillen in politieke voorkeur	31

Bijlage:
Verantwoording

Hoofdstuk 1 Kort & Krachtig

Inzicht in de mening van Nederlanders over veteranen

Het Veteraneninstituut heeft onder andere als doel het bevorderen van de maatschappelijke waardering van Nederlandse veteranen. Om inzicht te verkrijgen in deze waardering voor militairen en veteranen voert Blauw Research in opdracht van het Vi jaarlijks de Veteranenmonitor uit.

In deze Veteranenmonitor wordt in kaart gebracht hoe Nederlanders denken over veteranen en over de Nederlandse krijgsmacht. Tevens wordt de bekendheid met, de terechtheid van en de waardering voor verschillende missies in kaart gebracht. Ditzelfde geldt voor de mening van Nederlanders over diverse veteranenonderwerpen en de bekendheid met de landelijke en lokale veteranendagen. Dit jaar is ook ingezoomd op de mening over veteranen en de arbeidsmarkt.

In totaal hebben 1001 Nederlanders deelgenomen aan het onderzoek. Het veldwerk heeft plaatsgevonden in de periode 20 t/m 30 september 2012.

Op de volgende pagina's worden de belangrijkste en/of opvallendste resultaten van het onderzoek benoemd. Vervolgens worden alle resultaten van het onderzoek in kaart gebracht.

- 1 Kort & Krachtig
- 1.1 **Achtergrond & onderzoeksdoelstelling**

Nederlanders hebben een positief beeld van militairen en veteranen, maar blijven verdeeld in hun mening over de inzet van de krijgsmacht tijdens sommige missies.

De houding van Nederlanders ten aanzien van de ingezette militairen is (redelijk) positief

- Nederlanders associëren de veteraan sterk met termen als *plichtsgetrouw, behulpzaam, moedig, dapper en trots*. Wel denkt een deel van de Nederlanders nog steeds dat veteranen kampen met psychische problemen.
- De positieve houding voor veteranen is ook terug te zien in de waardering die Nederlanders hebben voor militairen die ingezet zijn tijdens de verschillende missies. Deze waardering blijft hoog en met name de militairen die ingezet zijn in de meest recente missie (Kustwateren Oost-Afrika) krijgen veel waardering. Alleen de waardering voor de inzet in Indonesië is dit jaar lager dan voorheen. Deze missie is het afgelopen jaar regelmatig in de media aan kritiek onderhevig geweest, wat mogelijk een negatief effect heeft op de waardering.
- De waardering voor veteranen is volgens Nederlanders ook iets waar veteranen recht op hebben. Hetzelfde geldt voor optimale nazorg door Defensie. Het vastleggen van deze rechten in een veteranenwet is volgens de overgrote meerderheid dan ook een goede zaak.

Een deel van de Nederlanders heeft een positieve attitude over de meerwaarde van veteranen op de arbeidsmarkt

- Een deel van de Nederlandse bevolking gelooft dat veteranen door hun uitzendervaringen toegevoegde waarde hebben op de civiele arbeidsmarkt en ook als collega. Maar ondanks de positieve houding ten aanzien van veteranen en het belang van goede zorg en aandacht vinden veel Nederlanders niet dat veteranen een voorkeursbehandeling verdienen op de arbeidsmarkt.

1 Kort & Krachtig

1.2 Conclusies

Nederlanders hebben een positief beeld van militairen en veteranen, maar blijven verdeeld in hun mening over de inzet van de krijgsmacht tijdens sommige missies.

Het belang van de krijgsmacht wordt onderkend. De meningen over de inzet van de krijgsmacht is echter verdeeld en lopen per missie uiteen.

- De noodzaak van de krijgsmacht wordt ingezien door Nederlanders. Het aandeel dat de krijgsmacht overbodig vindt, is zelfs gedaald. Veel Nederlanders zijn ook van mening dat het van belang is dat Nederland deelneemt aan vredesoperaties. Het vertrouwen in de krijgsmacht, dat sinds 2009 licht daalde, is iets toegenomen.
- Tegelijkertijd is er een wisselend beeld over de terechtheid van de inzet van Nederlandse militairen tijdens verschillende missies. Met uitzondering van de Tweede Wereldoorlog is zelden meer dan de helft van de Nederlanders overtuigd van de terechtheid van de deelname aan missies. Deze kritische houding komt ook naar voren als het gaat over de Nederlandse rol (al dan niet eervol) tijdens verschillende missies; veel Nederlanders zijn hiervan niet altijd overtuigd. Het aandeel Nederlanders dat de inzet van de Nederlandse krijgsmacht terecht vindt is wel gestegen voor de meer recentere missies: Bosnië, Srebrenica, Irak, Uruzgan en Kunduz.
- Een opvallende uitkomst is de zeer positieve houding ten aanzien van de inzet voor de kust van Oost-Afrika; vrijwel driekwart van de Nederlandse bevolking die hiermee bekend is, vindt het een terechte inzet en bestempelt de rol van Nederland als (zeer) eervol.

1 Kort & Krachtig

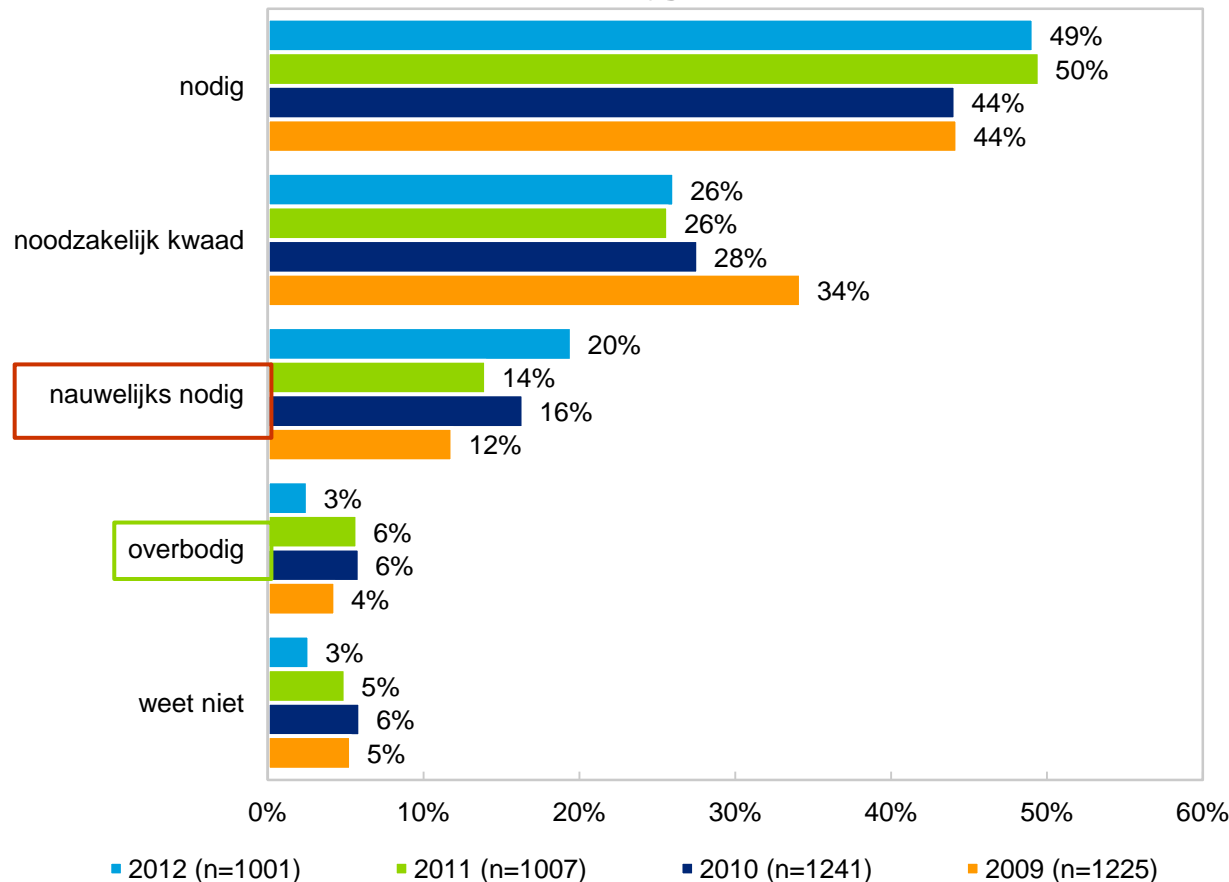
1.2 Conclusies

Hoofdstuk 2 Beoordeling Nederlandse krijgsmacht

Driekwart van de Nederlanders vindt de krijgsmacht beslist nodig.
Steeds minder Nederlanders vinden de krijgsmacht overbodig.

2.1 Oordeel over krijgsmacht

Oordeel krijgsmacht

b In 2011 is het aandeel Nederlanders dat de krijgsmacht nodig/noodzakelijk kwaad vindt gestegen ten opzichte van 2010. In 2012 wordt dit niveau gehandhaafd.

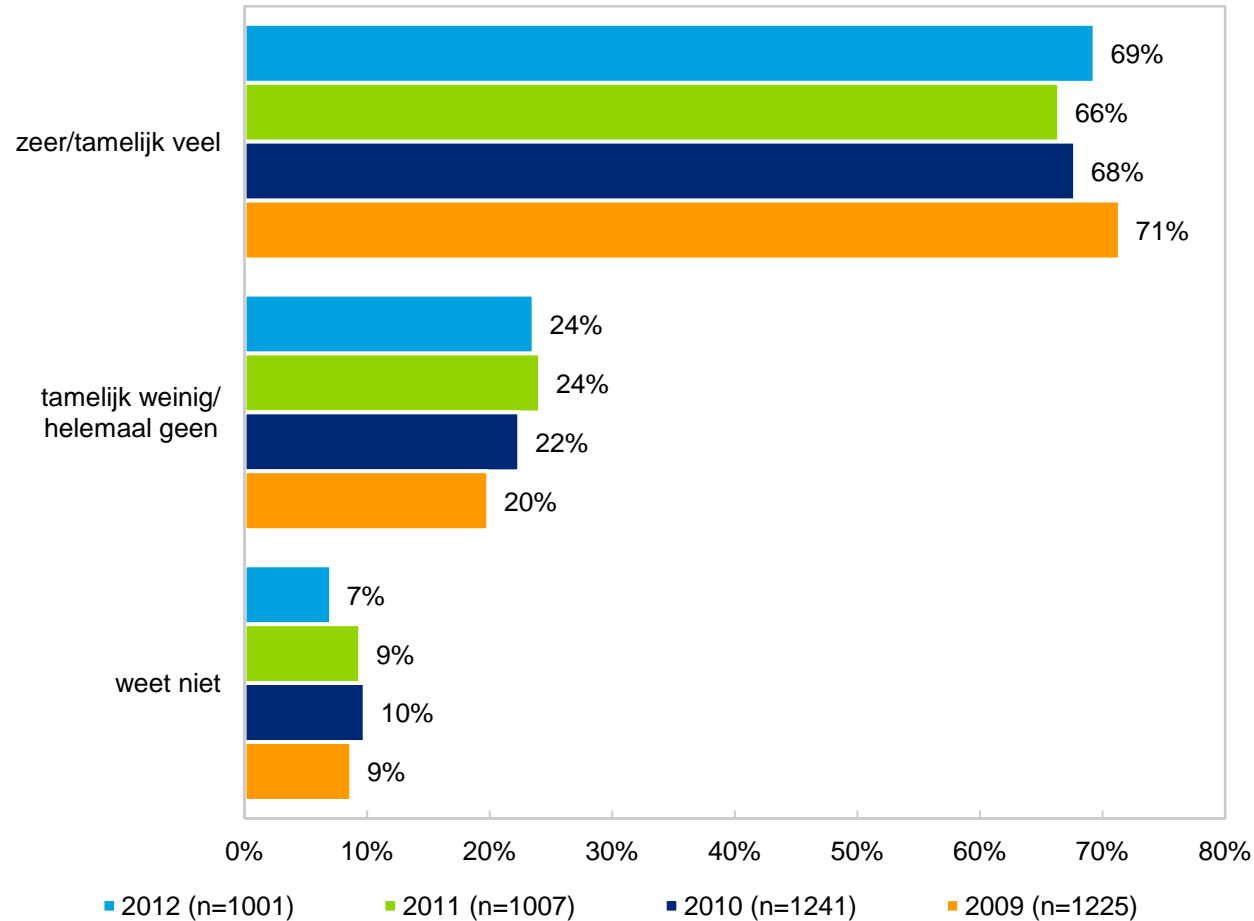
Meer mensen hebben een duidelijkere mening over de krijgsmacht. Het aandeel Nederlanders dat niet weet wat ze vinden van de krijgsmacht is gedaald.

Daarnaast is het aandeel Nederlanders dat de krijgsmacht overbodig vindt gedaald van 6% naar 3%. Het aandeel Nederlanders dat de krijgsmacht nauwelijks nodig vindt is echter gestegen van 14% naar 20%.

Vraagstelling:
Wat is uw oordeel over de Nederlandse krijgsmacht?

Het vertrouwen in de krijgsmacht, dat sinds 2009 licht daalde, lijkt weer gestegen.

Vertrouwen krijgsmacht

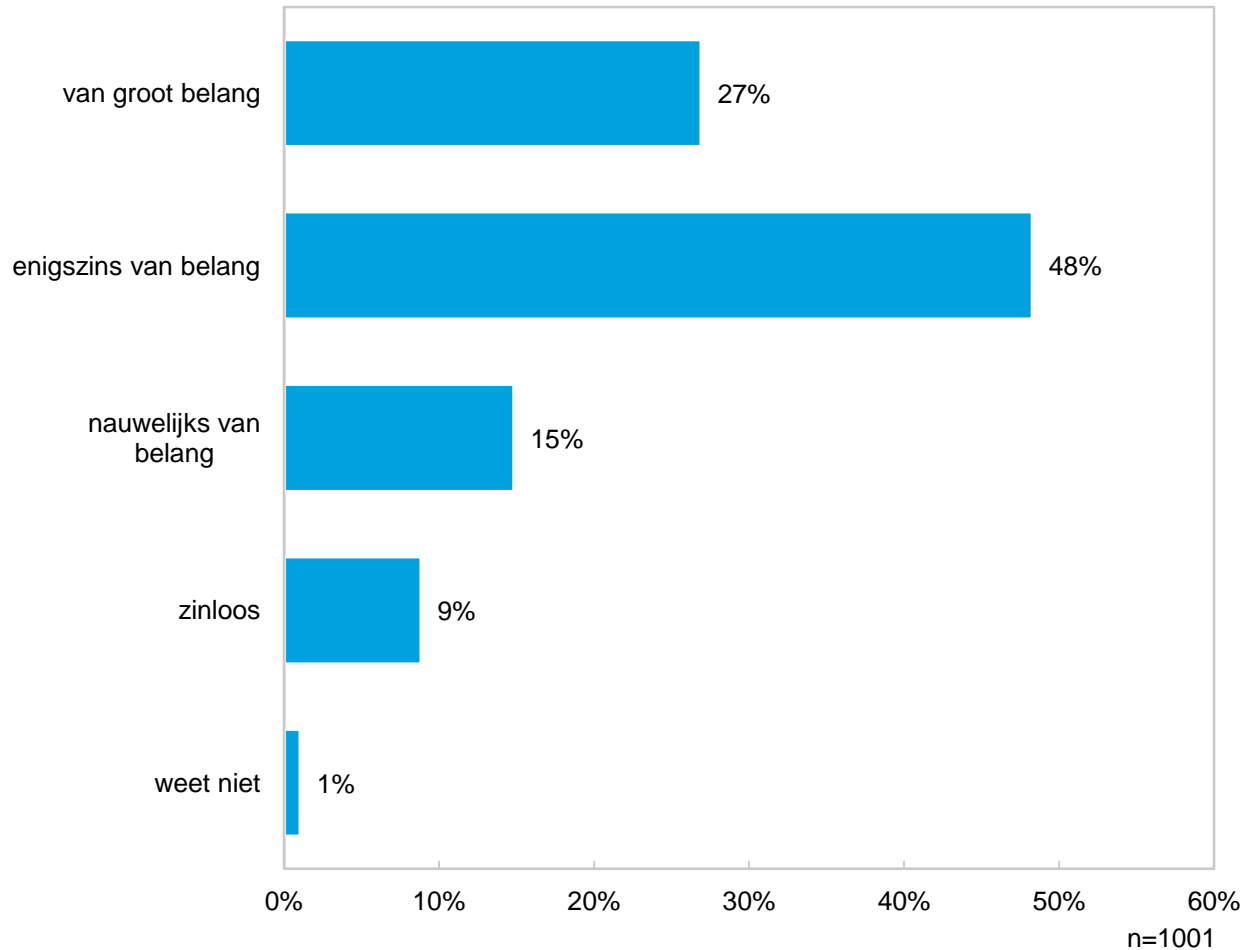

Vraagstelling:
Hoeveel vertrouwen heeft u in de Nederlandse krijgsmacht?

Driekwart van de Nederlandse bevolking acht het van belang dat Nederland deelneemt aan vredesoperaties.

2.2 Belang deelname vredesoperaties

Belang Nederlandse deelname vredesoperaties

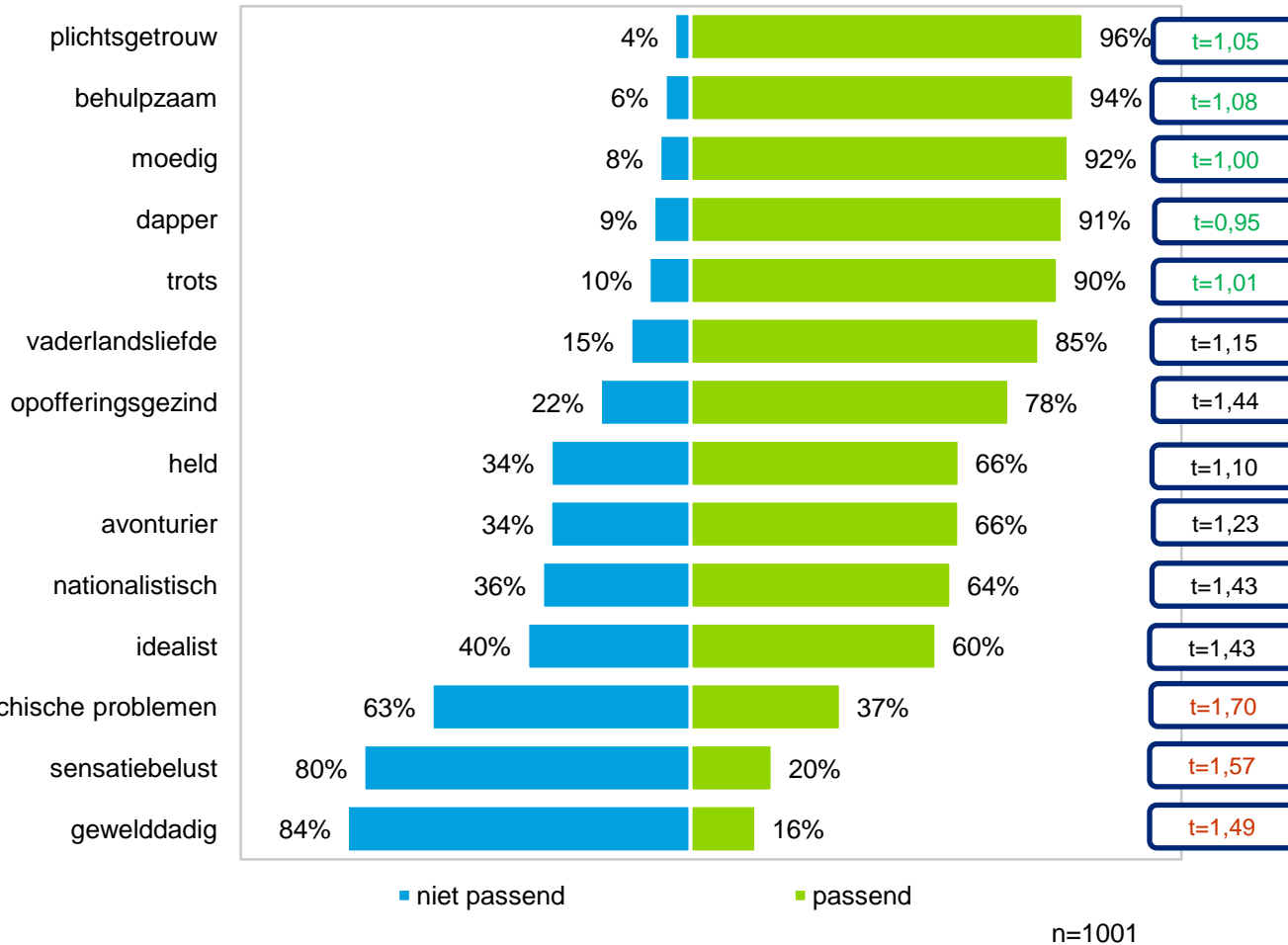

b 75% van de Nederlandse bevolking vindt het enigszins of van groot belang dat Nederland deelneemt aan vredesoperaties.

Vraagstelling:
Nederlandse deelname aan vredesoperaties vind ik:

Het begrip veteraan wordt vooral in verband gebracht met termen als *plichtsgetrouw, behulpzaam, moedig, dapper en trots*.

Associaties veteraan

2.4 Associatie veteraan

Het begrip veteraan wordt vooral in verband gebracht met termen als *plichtsgetrouw, behulpzaam, moedig, dapper en trots*. Deze associaties, en met name *dapper, moedig en trots*, hebben ook de kortste reactietijd, wat betekent dat het de sterkste verbinding heeft.

Het begrip veteraan wordt minder geassocieerd met termen met een negatieve connotatie, zoals *met psychische problemen, sensatiebelust en gewelddadig*. Deze associaties hebben ook een beduidend hogere reactietijd wat betekent dat het een zwakkere verbinding heeft.

37% associeert het begrip veteraan met *psychische problemen*; deze term heeft de laagste reactiesnelheid en kent dus de zwakste verbinding.

Vraagstelling:

Op de volgende pagina's zullen verschillende aspecten worden getoond. We zijn erg benieuwd of u deze aspecten al dan niet vindt passen bij uw beeld van de Nederlandse veteraan. Het is de bedoeling om zo snel mogelijk aan te geven of u een aspect vindt **PASSEN** of **NIET PASSEN** bij de veteraan.

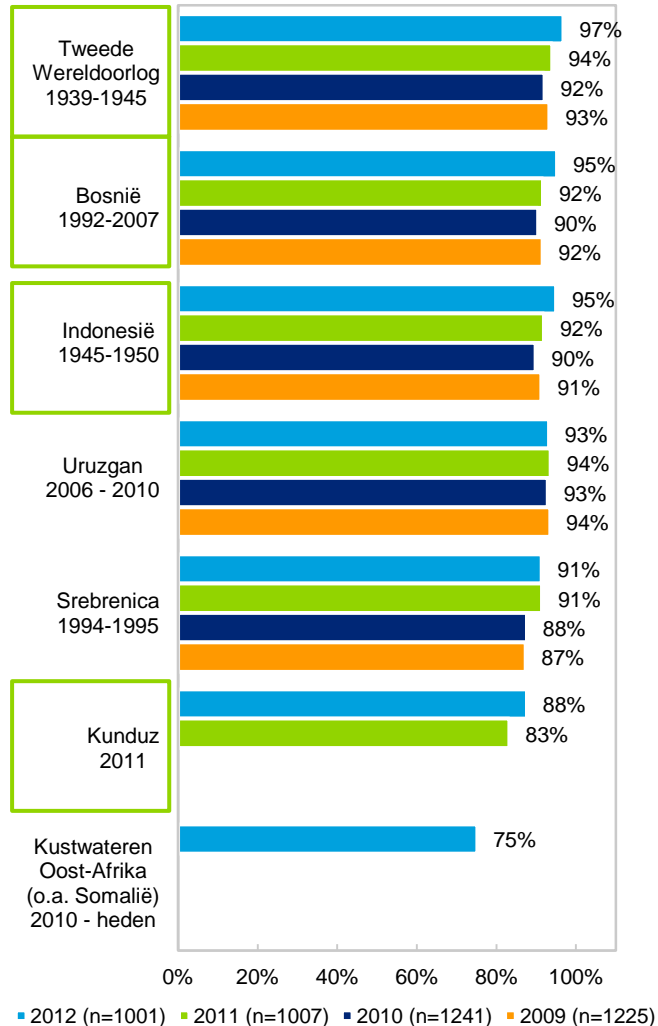
(Bij het in kaart brengen van associaties is niet alleen bepaald welke aspecten in verband worden gebracht met veteranen, maar ook hoe sterk deze verbinding is, door te meten hoe snel een aspect wordt toegekend. Hierbij geldt; hoe sneller men reageert, hoe sterker de verbinding.)

Hoofdstuk 3 Inzet Nederlandse militairen

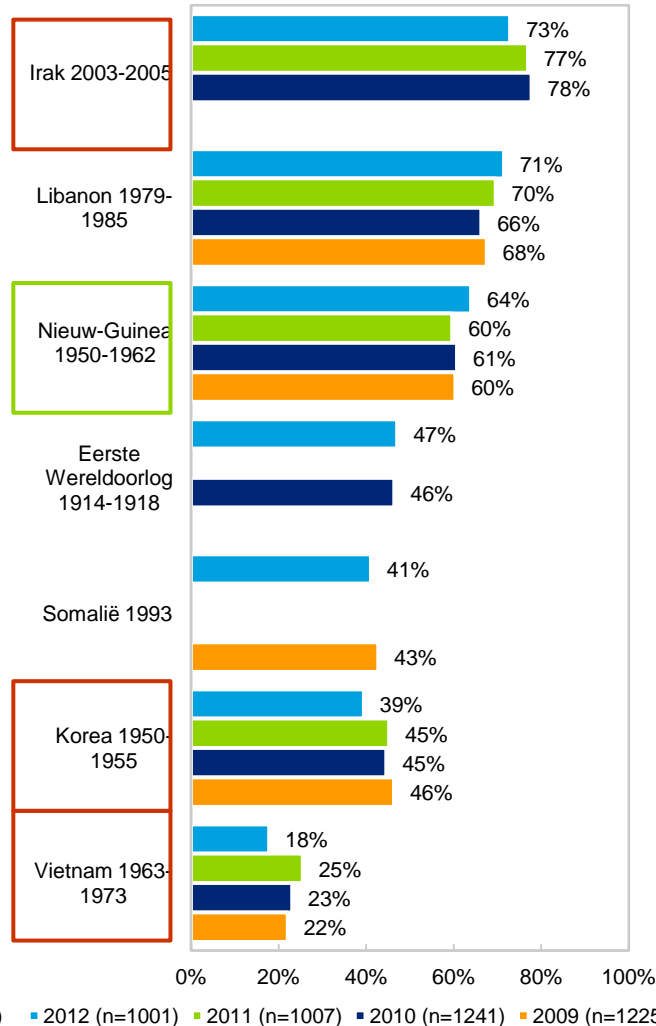
De bekendheid met de inzet van Nederlandse militairen is wederom hoog en voor veel missies zelfs iets gestegen.

3.1 Bekendheid inzet Nederlandse militairen

Bekendheid inzet Nederlandse militairen (1)

Bekendheid inzet Nederlandse militairen (2)

b

De missies in Indonesië en Nieuw-Guinea zijn het afgelopen jaar regelmatig in het nieuws geweest. 2012 is bijvoorbeeld het herdenkingsjaar van de missie in Nieuw-Guinea. Naar verwachting heeft deze aandacht bijgedragen aan de toegenomen bekendheid met deze missies.

Opvallend is dat meer Nederlanders niet weten dat Nederland aan de missies in Irak en Korea heeft deelgenomen. Het aandeel mensen dat denkt dat de Nederlandse militairen niet zijn ingezet in Irak is gestegen van 13% in 2011 naar 19% in 2012. Ditzelfde geldt ook voor Korea; van 21% niet ingezet in 2011 naar 29% niet ingezet in 2012.

Daarnaast zijn steeds meer Nederlanders bekend met het gegeven dat Nederland niet heeft deelgenomen aan de missie in Vietnam. Het aandeel Nederlanders dat aangeeft dat Nederland niet heeft deelgenomen is gestegen van 49% in 2011 naar 61% in 2012.

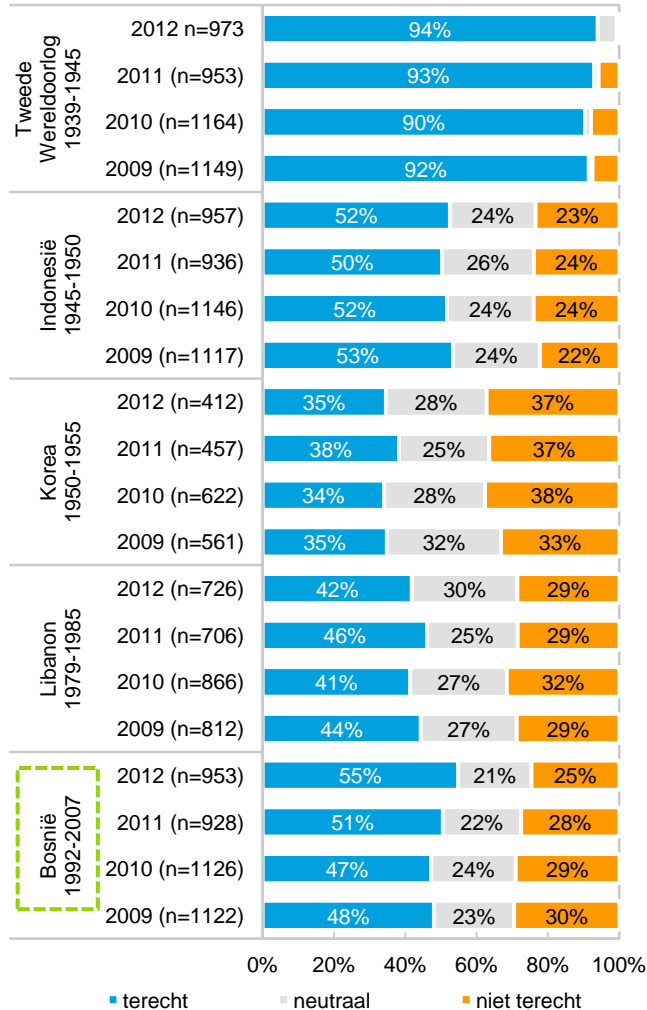
Driekwart is bekend met de inzet voor de kust van Oost-Afrika.

Vraagstelling:

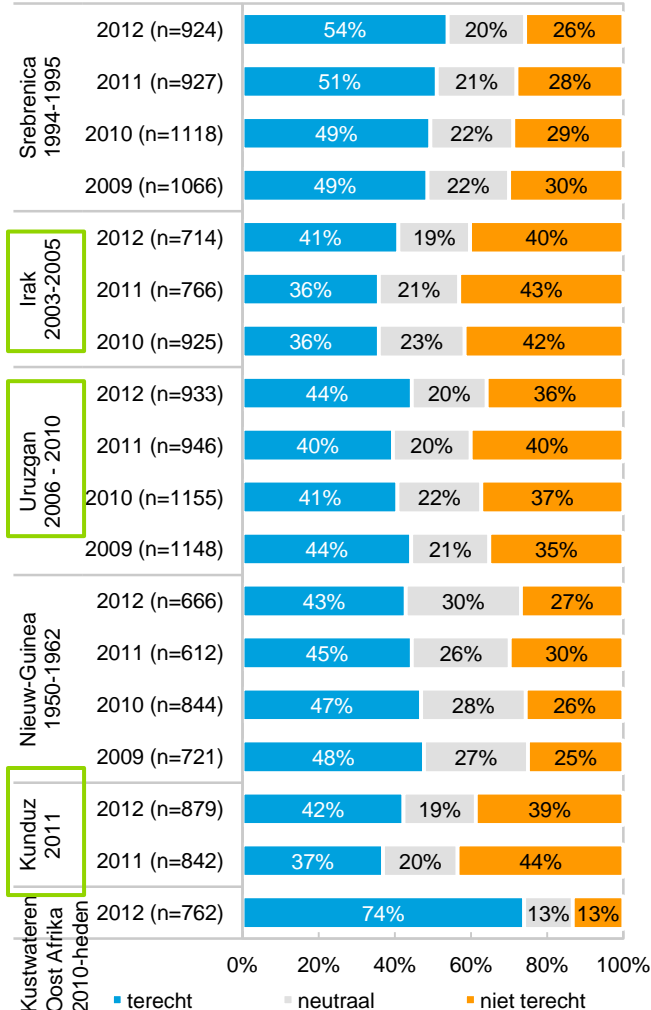
Hieronder staan enkele meer of minder recente militaire conflicten. Kunt u bij ieder conflict aangeven of daarbij volgens u Nederlandse militairen zijn ingezet?

Het aandeel Nederlanders dat de inzet terecht vindt, is voor de meer recentere missies gestegen.

Terechtheid inzet militairen (1)

Terechtheid inzet militairen (2)

3.2 Terechtheid inzet Nederlandse militairen

 Het aandeel Nederlanders dat de inzet terecht vindt is gestegen ten aanzien van de meer recentere missies: Bosnië, Srebrenica, Irak, Uruzgan en Kunduz.

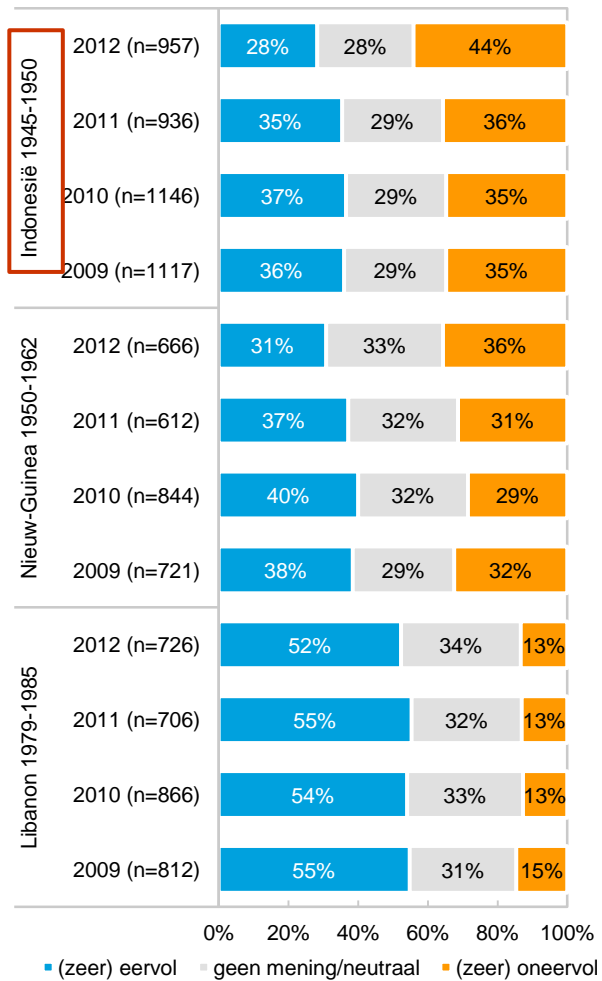
 Een opvallende uitkomst is dat 74% de inzet in de kustwateren van Oost-Afrika terecht vindt.

Vraagstelling:
Vindt u het, met de kennis die u nu heeft, terecht of niet terecht dat Nederlandse militairen zijn ingezet in de onderstaande situatie(s)?

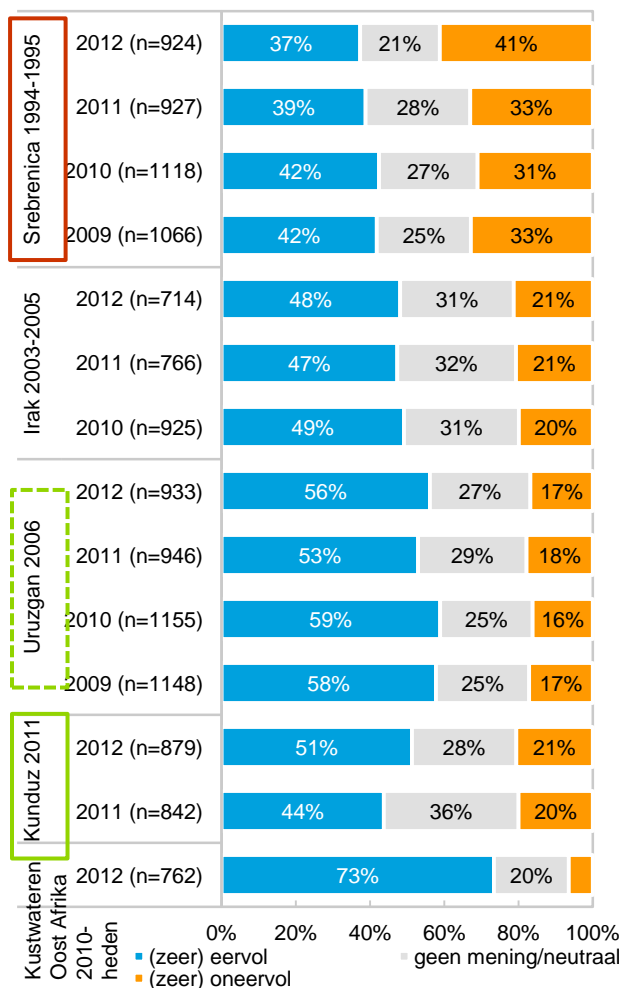
De rol van Nederland in met name Indonesië en Srebrenica wordt minder vaak als eervol gezien. Echter, in Kunduz wordt deze juist als eervoller gezien.

3.3 Oordeel Nederlandse rol

Beoordeling rol van Nederland

Beoordeling rol van Nederland

b Over het algemeen zijn er weinig ontwikkelingen in de beoordeling van de rol van Nederland in missies.

Over de rol in Indonesië en Srebrenica wordt wel negatiever gedacht.

De rol in Kunduz wordt vaker bestempeld als eervol.

De daling in 2011 ten aanzien van Uruzgan lijkt te keren.

 De rol van het Nederlandse leger in de kustwateren van Oost-Afrika wordt door driekwart van de Nederlanders als (zeer) eervol gezien.

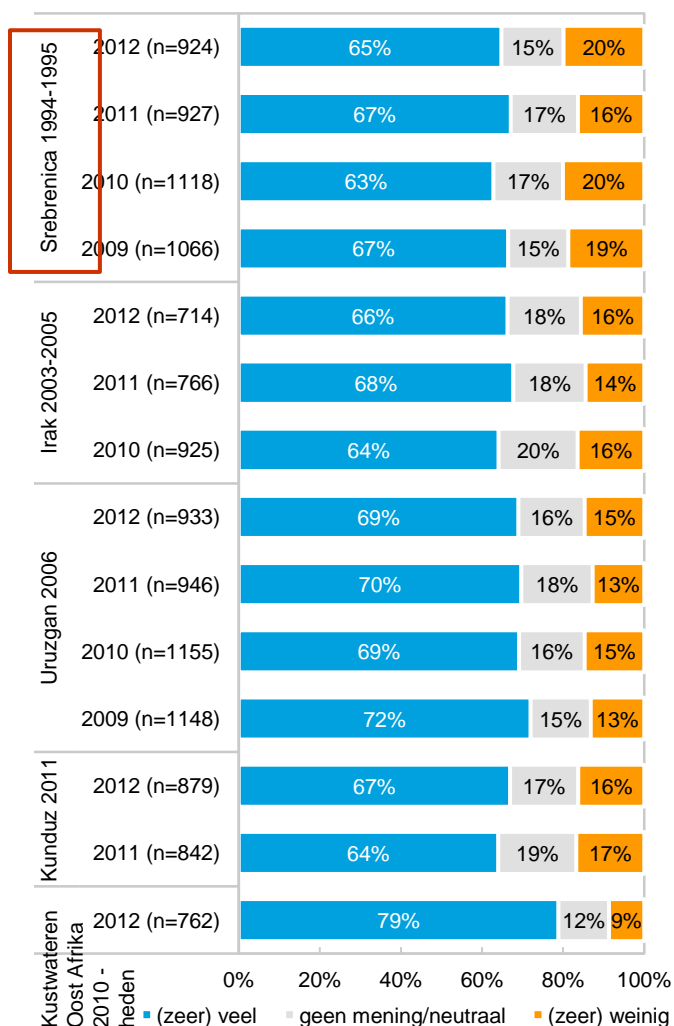
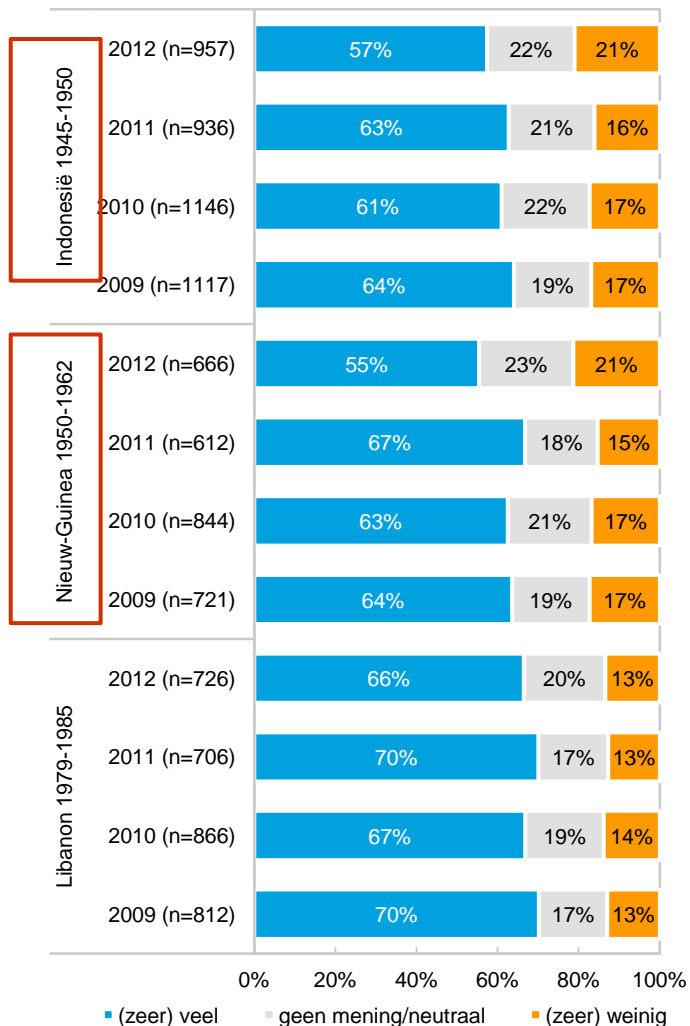
Vraagstelling:
Als u met de kennis die u nu heeft, terugkijkt naar de Nederlandse rol in de onderstaande situatie(s), kunt u dan per missie aangeven hoe eervol u de Nederlandse rol vindt?

Er is grote waardering voor de militairen die zijn ingezet in de kustwateren van Oost-Afrika. De waardering voor met name de inzet in Indonesië en Nieuw-Guinea daalt ten opzichte van 2011.

3.4 Waardering ingezette militairen

Mate van waardering voor ingezette militairen (1)

Mate van waardering voor ingezette militairen (2)

 De positieve houding ten aanzien van de ingezette militairen neemt voor de meeste missies iets af.

De waardering voor ingezette militairen in met name Indonesië en Nieuw-Guinea neemt ten opzichte van de afgelopen jaren af.

De stijging in de waardering voor de in Srebrenica ingezette militairen zet zich in 2012 niet door. Het percentage (zeer) weinig waardering stijgt van 16% in 2011 naar 20% in 2012.

 De waardering voor de ingezette militairen in de kustwateren van Oost-Afrika is het hoogste van alle bevraagde missies; acht op de tien hebben (zeer) veel waardering voor de ingezette militairen.

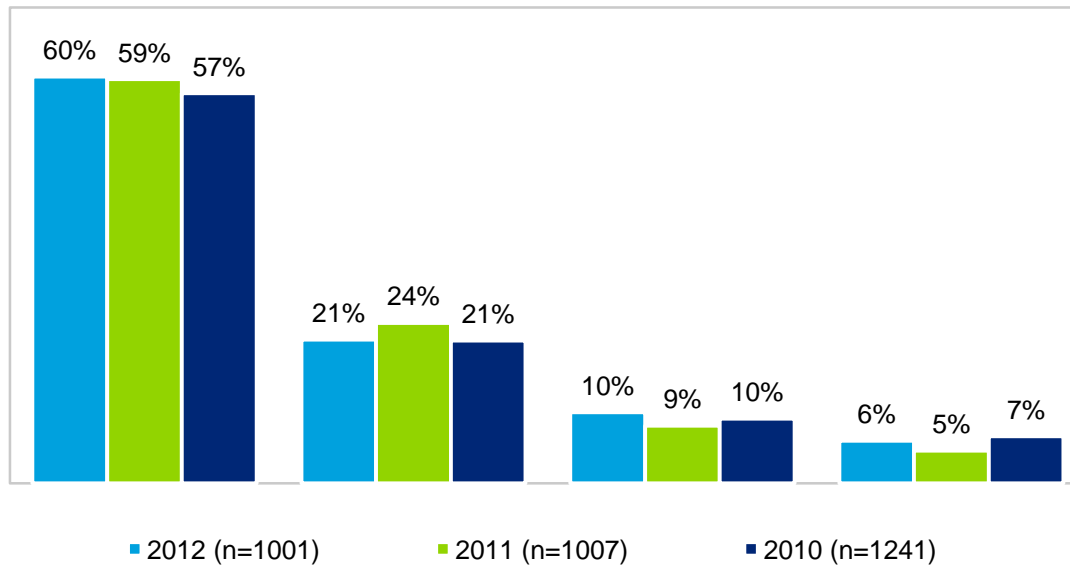
Vraagstelling:
Kunt u per missie aangeven hoeveel waardering u persoonlijk heeft voor de Nederlandse militairen die werden ingezet?

Hoofdstuk 4 Veteranen en de maatschappij

Net als in voorgaande jaren is een ruime meerderheid van de Nederlanders van mening dat Defensie verantwoordelijk is voor de nazorg van militairen.

4.1 Verantwoordelijkheid nazorg

Verantwoordelijkheid (na)zorg militairen

Leeswijzer grafiek:
 De twee stellingen zijn aan de uitersten van een vierpuntsschaal gezet (zie weergave hierboven). Hoe dichterbij het uiterste, hoe meer men het met de stelling eens is.

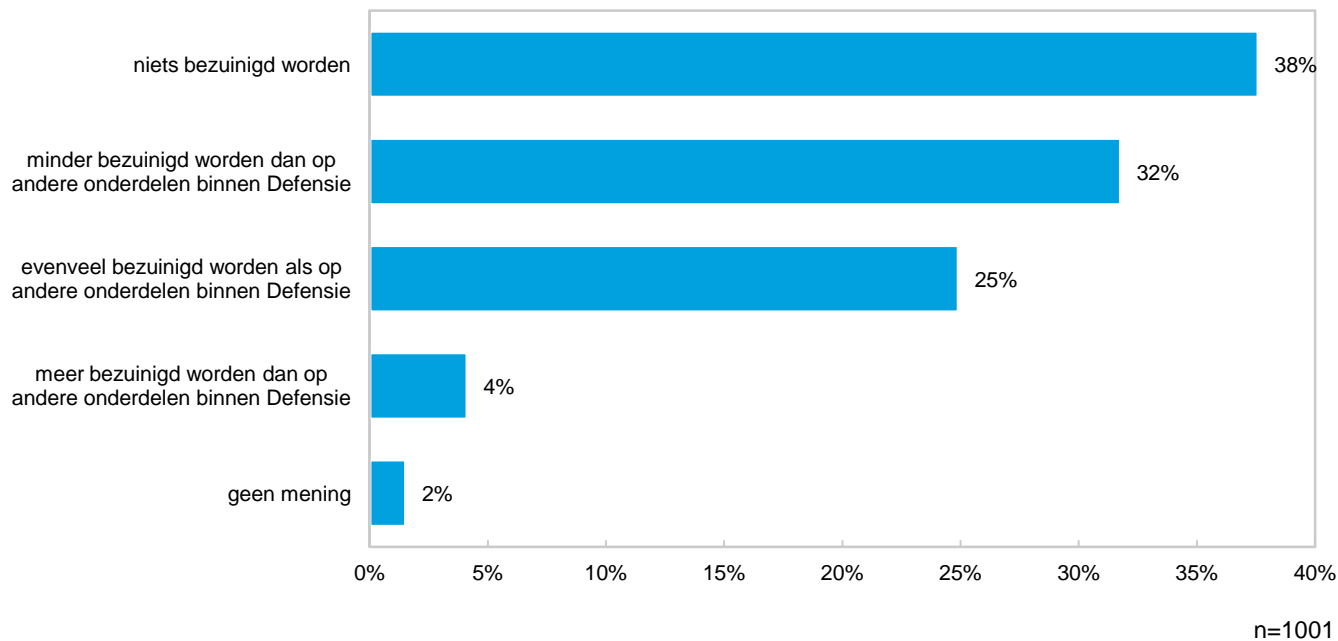
Stelling 2:
 Geestelijke en lichamelijke klachten zijn een risico van het vak. Militairen zijn zelf mede-verantwoordelijk voor hun gezondheid en dienen eventuele daaruit voortvloeiende behandelkosten gedeeltelijk zelf te betalen.

Vraagstelling:
 Hieronder staan twee stellingen. Kunt u aangeven met welke stelling u het meer eens bent.

Nazorg voor militairen moet volgens Nederlanders in bezuinigingen ontzien worden.

4.2 Bezuinigingen (na)zorg

Bezuinigingen op (na) zorg militairen

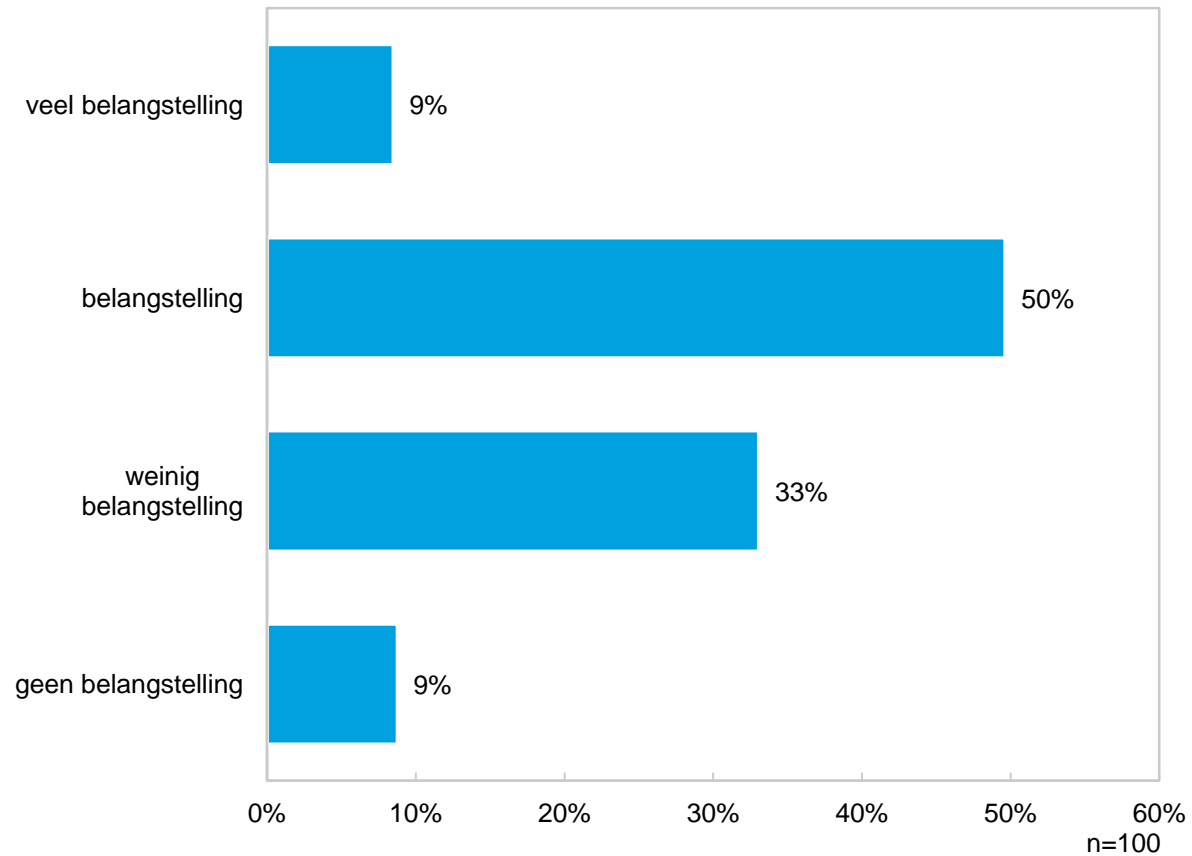

b Zeven op de tien Nederlanders zijn van mening dat er niets of minder bezuinigd moet worden op de (na)zorg voor militairen en veteranen dan op andere onderdelen binnen Defensie. Slechts 4% vindt dat hierop meer bezuinigd kan worden.

Vraagstelling:
 Het Ministerie van Defensie moet de komende jaren mogelijk verder bezuinigen. In hoeverre mag/kan er volgens u op de (na)zorg voor militairen en veteranen bezuinigd worden? Hierop kan...

Veel Nederlanders hebben belangstelling voor veteranen en hun ervaringen.

Mate belangstelling veteranen en hun ervaringen

Vraagstelling:

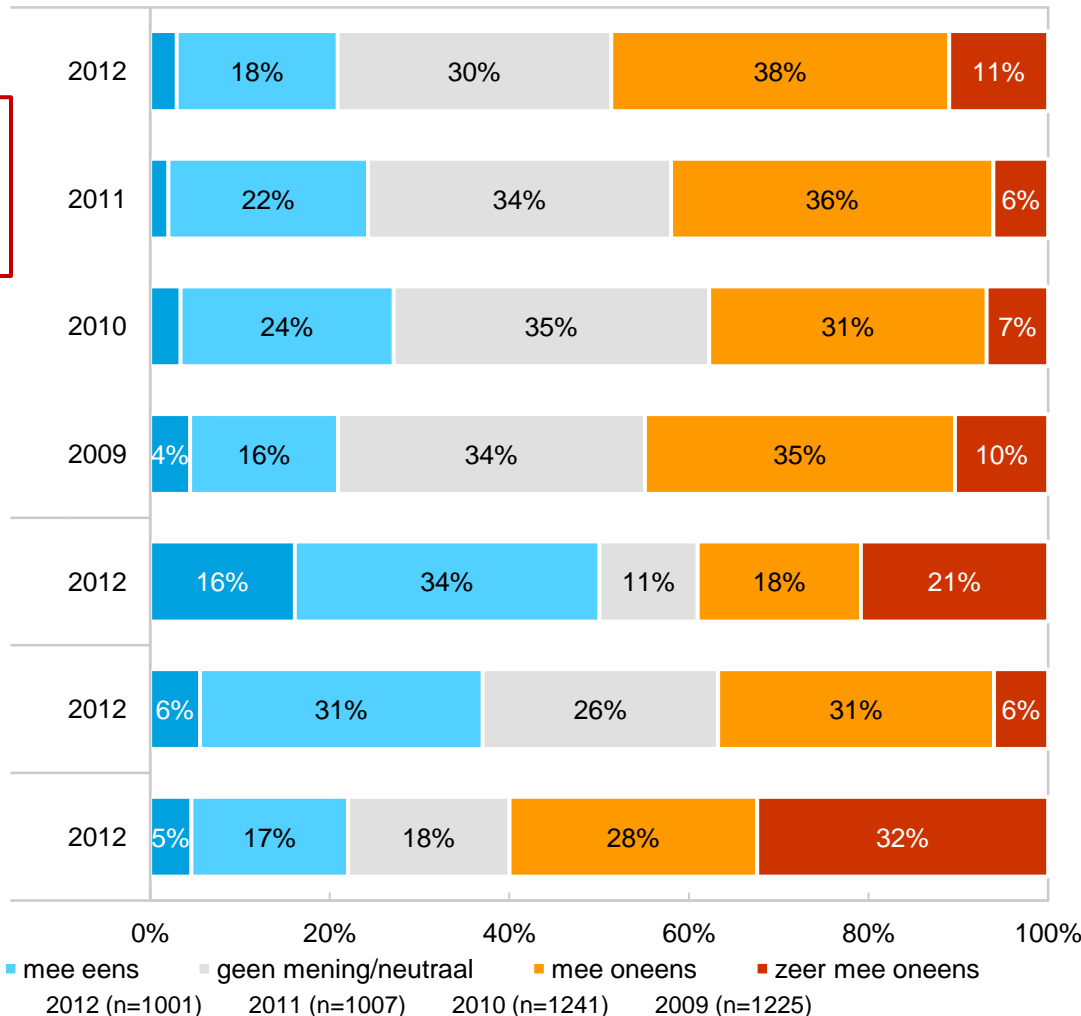
- Voor veteranen en hun ervaringen heb ik:

Minder Nederlanders geven nu aan een positievere mening te hebben over veteranen dan vijf jaar geleden.

4.4 Stellingen m.b.t. veteranen

Persoonlijke beleving veteranen (1)

Mijn mening over veteranen is nu positiever dan vijf jaar geleden.

! In 2011 gaven meer Nederlanders aan geen positiever beeld van veteranen te hebben dan vijf jaar geleden. Deze trend zet zich in 2012 door; van 42% in 2011 naar 49% in 2012 die van mening is dat het beeld niet positiever is geworden. Uiteraard betekent dit ook niet automatisch dat hun beeld negatiever is geworden.

! 60% van de Nederlanders geeft aan niet bekend te zijn met het Veteraneninstituut.

! De helft van de Nederlanders kent persoonlijk een of meerdere veteranen.

! 37% van de Nederlanders is het eens met de stelling dat een merendeel van de veteranen psychisch beschadigd is. Eenzelfde aandeel is het juist niet met deze stelling eens.

Vraagstelling: Hieronder staan enkele stellingen. Wilt u per stelling aangeven in hoeverre u het er mee eens bent?

Steeds meer Nederlanders vinden dat Nederland zijn veteranen voldoende waardeert. Ook kan een groot deel van de Nederlanders zich vinden in het veteranenbeleid.

4.3 Stellingen m.b.t. veteranen

Veteranen in de maatschappij (2)

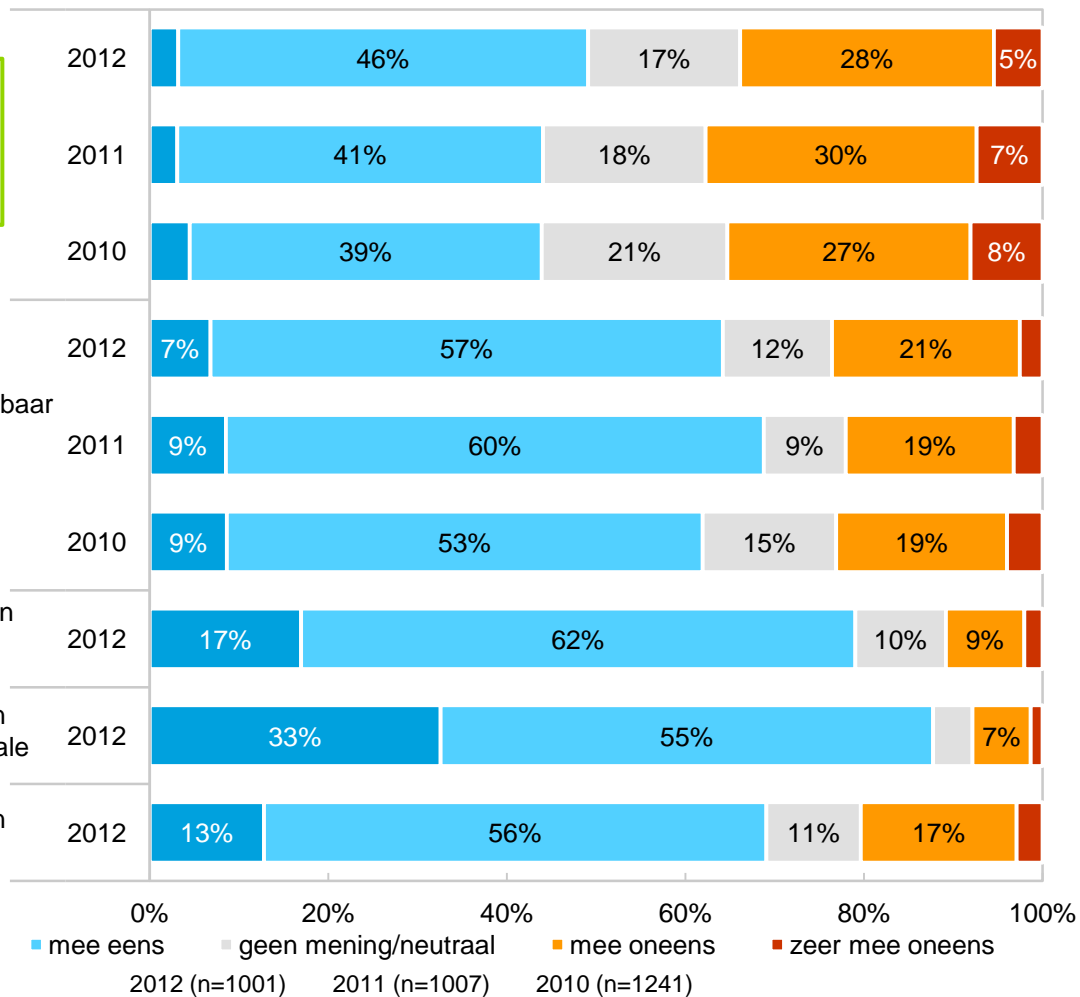
Ik vind dat Nederland zijn veteranen voldoende waardeert.

Veteranen zijn onzichtbaar in de Nederlandse samenleving.

Ik vind het een goede zaak dat de rechten van veteranen in een wet zijn vastgelegd.

Nederlandse veteranen hebben recht op optimale nazorg.

Nederlandse veteranen hebben recht op bijzondere waardering.

Steeds meer Nederlanders zijn van mening dat Nederland zijn veteranen voldoende waardeert ten opzichte van de afgelopen jaren: 49% in 2012, tov 44% in 2011 en 44% in 2010.

De Nederlandse bevolking is van mening dat de rechten van veteranen goed geborgd moeten worden:

- negen op de tien vinden dat ze recht hebben op optimale nazorg;
- acht op de tien vinden dat de rechten vastgelegd moeten worden;
- Zeven op de tien vinden dat ze recht hebben op bijzondere waardering.

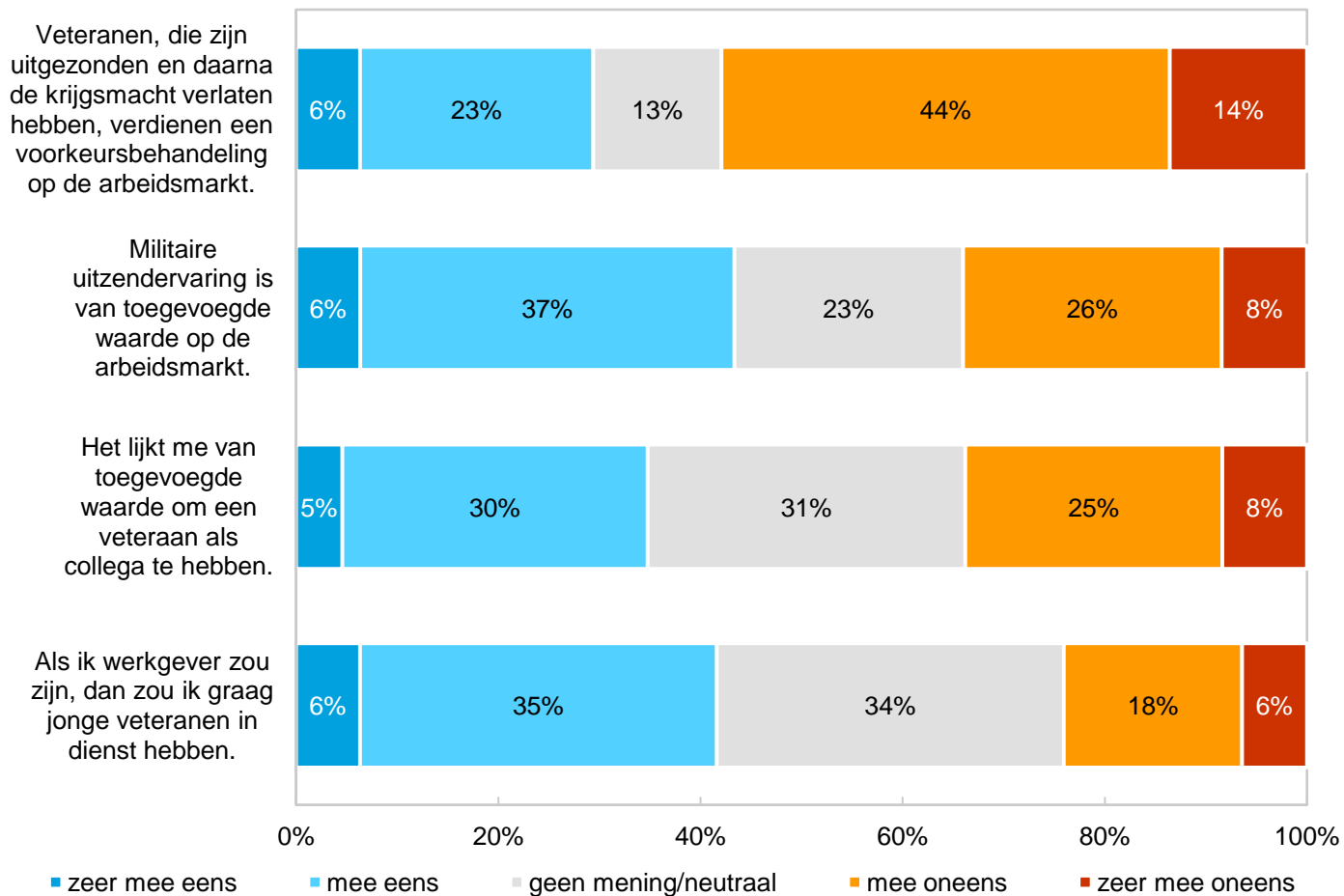
Tweederde van de Nederlanders vindt dat veteranen onzichtbaar zijn in de samenleving.

Vraagstelling:
 Hieronder staan enkele stellingen. Wilt u per stelling aangeven in hoeverre u het er mee eens bent?

Nederlanders hebben een redelijk positieve attitude over de meerwaarde van veteranen op de arbeidsmarkt, maar veteranen verdienen volgens de meerderheid geen voorkeursbehandeling.

4.3 Stellingen m.b.t. veteranen

Veteranen op de arbeidsmarkt (3)

b Een aanzienlijk deel van de Nederlandse bevolking is van mening dat veteranen toegevoegde waarde hebben op de arbeidsmarkt:

- vier op de tien vinden dat militaire uitzendervaring van toegevoegde waarde is;
- ruim een derde vindt ook het hebben van een veteraan als collega van toegevoegde waarde;
- vier op de tien zouden graag jonge veteranen in dienst hebben, als men werkgever zou zijn.

Het bovenstaande laat onverlet dat bijna zes op de tien van mening zijn dat veteranen geen voorkeursbehandeling verdienen.

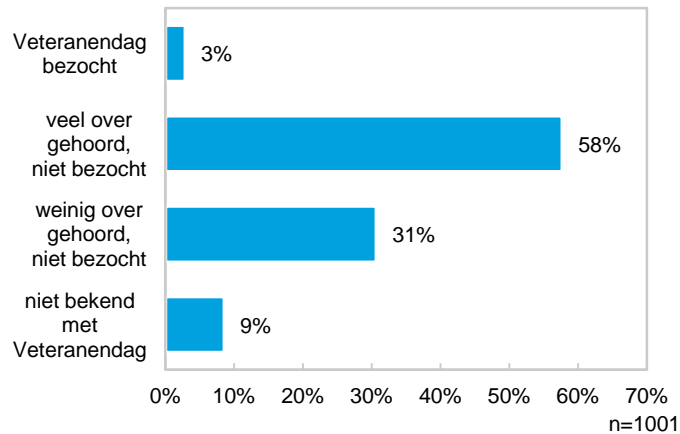
Vraagstelling:
Hieronder staan enkele stellingen. Wilt u per stelling aangeven in hoeverre u het er mee eens bent?

n=1001

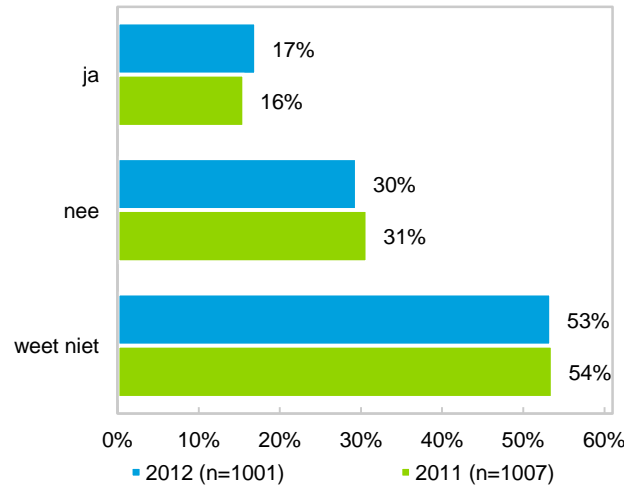
Bekendheid met landelijke Veteranendag is hoger dan met de lokale dag. De mate waarin mensen gehoord hebben over de lokale dag is wel toegenomen.

4.5 Bekendheid veteranendag (landelijk en lokaal)

Bekendheid Nederlandse Veteranendag

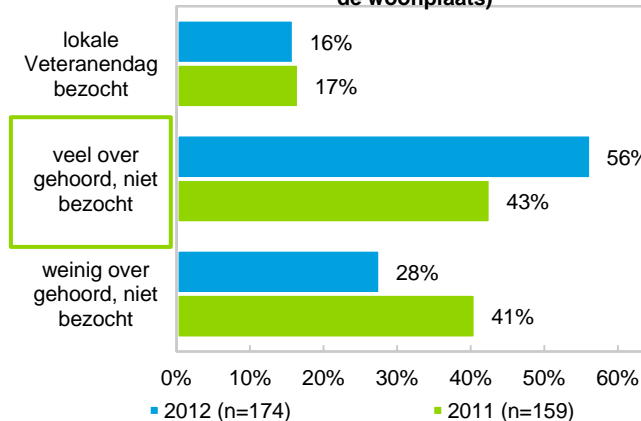

Lokale veteranendag in woonplaats

Over lokale veteranendag gehoord

(onder Nederlanders die wisten van veteranendag in de woonplaats)

Vraagstelling:

- Sinds enkele jaren kent Nederland een Veteranendag (dit jaar gehouden op 30 juni). Bent u hiermee bekend?
- Er worden in Nederlandse gemeentes ook lokale veteranendagen georganiseerd. Heeft er in uw woonplaats ook een lokale veteranendag plaatsgevonden?
- Indien Ja,
- Welke van de onderstaande stellingen is het meest op u van toepassing?

Hoofdstuk 5 Verschillende visies op veteranen

Er is ook gekeken naar de verschillen in mening tussen opleidingsniveau's, leeftijdsgroepen en politieke voorkeur. Ook wordt een vergelijking gemaakt tussen Nederlanders die zelf militair zijn (geweest) en Nederlanders die geen ervaring hebben in de krijgsmacht.

Verschillen wel/niet militair (geweest)

Verschillen opleidingsniveau

Verschillen leeftijdscategorieën

Verschillen politieke voorkeur

(Ex-)militairen hebben een positiever beeld ten aanzien van alle aspecten aangaande de inzet tijdens vredesoperaties en de positie van veteranen.

Net als in de afgelopen jaren hebben de (ex-)militairen een positiever beeld ten aanzien van alle aspecten aangaande de inzet in vredesoperaties en de positie van veteranen.

- (Ex-)militairen vinden vergeleken met niet-militairen de krijgsmacht vaker nodig, hebben meer vertrouwen in de krijgsmacht en achten het van groter belang dat Nederland deelneemt aan vredesoperaties.
- Ook de bekendheid met de inzet van Nederland tijdens missies hoger dan bij niet-militairen. Militairen hebben ook een duidelijkere en positievere mening over de terechtheid van een missie. Respondenten zonder militairen achtergrond hebben vaker hier geen mening over. Ook de rol van Nederland wordt door (ex-)militairen vaker betiteld als eervoller en zij waarderen ingezette militairen hoger dan niet-militairen. De attitude ten aanzien van de missie 'Kustwateren' is onder (ex-)militairen nog positiever dan onder niet-militairen.
- Deze positievere attitude wordt verder ondersteund doordat een hoger percentage (ex-)militairen veel belangstelling voor veteranen heeft en van mening is dat er niets bezuinigd kan worden op nazorg van militairen of minder dan op andere onderdelen binnen Defensie.
- (Ex-)militairen zijn ook vaker van mening dat veteranen een voorkeursbehandeling op de arbeidsmarkt verdienen dan niet-militairen.
- Uit de beeldvorming ten aanzien van veteranen lijkt ook dat (ex-)militairen een andere kijk hebben op veteranen. (Ex-)militairen associëren veteranen minder vaak met sensatiebelust en met psychische problemen. Respondenten zonder militairen achtergrond hebben een sterkere associatie met dapper, avonturier en held.
- Tot slot is de veteranendag bij (ex-)militairen bekender dan bij overige respondenten.

5.1 Verschil tussen wel/niet militair geweest

Militair (geweest)	%
ja	21%
nee	79%

Gedurende dit onderzoek is ook gekeken in hoeverre (ex-)militairen een andere kijk hebben op missies en veteranen dan niet-militairen. Enkel significante verschillen tussen groepen worden benadrukt.

Opvallend is dat de (ex-)militairen een sterk wisselend beeld laten zien ten aanzien van de rol van Nederland in de missie Nieuw-Guinea: 39% vindt het (zeer) eervol en 35% vindt het oneervol.

Hoger opgeleiden hebben over het algemeen grotere bekendheid met missies, een duidelijkere mening en een kritischere houding ten opzichte van missies.

Op een aantal punten is het verschil tussen laag en hoog opgeleiden groot. Over het algemeen is de bekendheid van hoger opgeleiden over Nederlandse deelname aan missies hoger, kan men vaker een mening vormen of de deelname aan een missie terecht is of niet en heeft men een meer kritischere visie op de rol van Nederland.

- Laag opgeleiden, vergeleken met de hoog opgeleiden, zijn minder bekend met de volgende missies: Uruzgan, Kunduz en Kustwateren.
- Hoog opgeleiden zijn ten aanzien van de volgende missies vaker van mening dan laag opgeleiden dat de inzet van Nederland terecht is: Libanon, Bosnië, Srebrenica, Uruzgan, Kunduz en kustwateren in Oos-Afrika.
- Daar staat tegenover dat hoog opgeleiden ten aanzien van een aantal missies een kritischere houding heeft als het gaat om de vervulde rol van Nederland: de hoogopgeleiden beoordelen de rol van Nederland vaker als (zeer) oneervol ten aanzien van Indonesië, Srebrenica en Nieuw-Guina. Laag opgeleiden hebben vaker geen mening of een neutrale mening.
- Opvallend is dat laag opgeleiden vaker van mening zijn dat nazorg een eigen verantwoordelijkheid van de militair is: 10% laag, 5% midden en 4% hoog. Dit wordt ook ondersteund middels de stelling omtrent het recht op optimale nazorg: 50% laag opgeleiden is het eens met deze stelling ten opzichte van 63% hoog opgeleiden.
- Tot slot hebben laag en hoog opgeleiden een andere visie ten aanzien van een aantal stellingen:

	Laag	Midden	Hoog
Een merendeel van de Nederlandse veteranen is psychische beschadigd: (zeer) mee eens	42%	38%	29%
Mijn mening over veteranen is nu positiever dan 5 jaar geleden: (zeer) mee eens	29%	19%	14%
Veteranen, die zijn uitgezonden en daarna de krijgsmacht verlaten, verdienen een voorkeursbehandeling op de arbeidsmarkt: (zeer) mee eens	37%	29%	20%
Als ik werkgever zou zijn, dan zou ik graag jonge veteranen in dienst willen hebben: (zeer) mee eens	48%	42%	33%

5.2 Verschillen in opleidingsniveau

Hoogst voltooide opleiding	%
laag (lager (beroeps)onderwijs of middelbaar algemeen onderwijs)	32%
Midden (middelbaar beroepsonderwijs of hoger algemeen onderwijs)	43%
Hoog (hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs)	26%

Gedurende dit onderzoek is ook gekeken in hoeverre opleidingsniveau van invloed is op de mening ten aanzien van missies en veteranen. Enkel significante verschillen tussen groepen worden benadrukt.

65+'ers hechten meer waarde aan de krijgsmacht en zijn ook beter bekend met de inzet van Nederlandse militairen.

Over het algemeen is het beeld dat de verschillende leeftijdsgroepen ten aanzien van alle aspecten aangaande de inzet tijdens vredesoperaties en de positie van veteranen dit jaar vrijwel onveranderd ten opzichte van vorig jaar. Hieronder volgt de samenvatting van de voornaamste verschillen tussen de verschillende leeftijdscategorieën.

- 65+'ers vinden de krijgsmacht vaker nodig/noodzakelijk kwaad dan Nederlanders jonger dan 65 jaar.
- Jongere Nederlanders (18-34) associëren veteranen vaker met de termen moediger, dapper, held en sensatiebelust. 65+'ers hebben een sterkere associatie met de term idealist en de minst sterke associatie met psychische problemen.
- 65+'ers zijn vaker op de hoogte van de inzet van Nederlandse militairen dan de andere leeftijdsgroepen. De jongeren (18-34 jaar) hebben vaker aangegeven geen mening te hebben of het niet te weten.
- Met betrekking tot de missie Indonesië is de groep 50 t/m 64 jaar vaker van mening dan de andere groepen dat de inzet van de Nederlandse militairen niet terecht is.
- 50+'ers beoordelen de rol van de ingezette militairen ten aanzien van de missie Indonesië vaker als oneervol dan de jongeren. 65+'ers beoordelen de missie Nieuw-Guinea vaker als (zeer) eervol; terwijl jongere Nederlanders (18-34) zich vaker geen mening kunnen vormen over de rol van Nederland in deze laatst genoemde missie.
- De groep van 50 t/m 64 jaar vindt, nog meer dan de andere leeftijdsgroepen, dat Defensie verantwoordelijk is voor de nazorg. 65+'ers daarentegen zijn vaker van mening (in tegenstelling tot vorig jaar) dat klachten een risico van het vak zijn en dat militairen medeverantwoordelijk zijn voor hun gezondheid.
- 65+'ers zijn vaker van mening dat Nederland zijn veteranen niet voldoende waardeert, dat veteranen onzichtbaar zijn in de samenleving en dat veteranen een voorkeursbehandeling verdienen op de arbeidsmarkt.
- Nederlanders in de leeftijd 18-34 jaar geven vaker aan weinig gehoord te hebben over de veteranendag of het niet te weten dan de andere leeftijdscategorieën, zowel landelijk als lokaal.

5.3 Verschillen in leeftijd

Leeftijdsgroep	%
18 t/m 34 jaar	20%
35 t/m 49 jaar	33%
50 t/m 64 jaar	30%
65 jaar of ouder	17%

b

Gedurende dit onderzoek is ook gekeken in hoeverre leeftijd van invloed is op de mening ten aanzien van missies en veteranen. Enkel significante verschillen tussen groepen worden benadrukt.

Invloed van politieke voorkeur op mening krijgsmacht lijkt zich lastig te vangen.

Op basis van de uitkomsten uit dit onderzoek, lijken de volgende verschillen zichtbaar te zijn tussen Nederlanders in relatie tot de politieke voorkeur:

- Nederlanders die op CDA, VVD of ChristenUnie stemmen vinden, net als vorige jaar, de krijgsmacht vaker nodig/noodzakelijk kwaad en hebben vaker veel vertrouwen in de krijgsmacht dan stemmers op andere partijen. De SGP-stemmer ziet de krijgsmacht ook vaak als nodig.
- PVV- en SP-stemmers vinden de Nederlandse deelname aan missies vaker zinloos.
- PVV-stemmers vinden vaker (52%) dan gemiddeld dat er niets bezuinigd mag worden op de (na) zorg van militairen.
- Wat betreft de bekendheid met de verschillende missies lijken er geen grote verschillen te zijn tussen respondenten met verschillende politieke voorkeuren.
- Over de hele linie vinden D66- en ChristenUnie-stemmers vaker dat de inzet van Nederlandse militairen terecht was en beoordelen zij de rol van Nederland het vaakst als eervol, vergeleken met stemmers op andere partijen. Ten aanzien van de missie Indonesië lijken de stemmers van PVDA, GroenLinks, SP en Partij voor de Dieren vaker van mening te zijn dat de inzet onterecht was.
- ChristenUnie-stemmers hebben vaker veel waardering voor de ingezette militairen dan stemmers op andere partijen.
- De bekendheid met de Nederlandse Veteranendag is onder de respondenten met verschillende politieke voorkeuren vrijwel gelijk, met uitzondering van de stemmers van GroenLinks waarvan 57% aangeeft weinig gehoord te hebben over de Nederlandse Veteranendag.

5.4 Verschillen in politieke voorkeur

Politieke voorkeur	%
VVD	23%
PvdA	22%
CDA	7%
PVV/Wilders	9%
SP	9%
D66	7%
GroenLinks	2%
ChristenUnie	3%
Partij voor de Dieren	2%
SGP	2%
50PLUS	3%
Andere partij	1%
zou niet stemmen	7%
weet niet	3%

Gedurende dit onderzoek is ook gekeken in hoeverre politieke voorkeur van invloed is op de mening ten aanzien van missies en veteranen. Enkel significante verschillen tussen groepen worden benadrukt.

Bijlage verantwoording

Inleiding

Blauw Research voert sinds 2000 de Veteranenmonitor (een jaarlijks opinieonderzoek) uit in opdracht van het Veteraneninstituut (Vi). Deze monitor geeft inzicht in de waardering onder de Nederlandse bevolking voor Nederlandse veteranen en de bekendheid met de inzet van de krijgsmacht in verschillende situaties.

Doelgroep, steekproef en respons

De doelgroep van dit onderzoek bestaat uit Nederlanders van achttien jaar of ouder. De steekproef is getrokken uit het eigen online panel van Blauw Research. De steekproef is gestratificeerd getrokken (met de Gouden Standaard als referentiebestand), zodat de steekproef representatief is voor de Nederlandse bevolking op het gebied van geslacht, leeftijd en opleiding. Er zijn in totaal 3.830 mensen voor het onderzoek benaderd. Het responspercentage bedroeg 29%. De netto steekproef bestaat uit 1.001 respondenten. De steekproef is middels poststratificatie gewogen zodat de aandelen geslacht, leeftijd, opleiding en politieke voorkeur de werkelijke aandelen in Nederland representeren.

Vragenlijst

De vragenlijst is in overeenstemming met Stichting Veteraneninstituut tot stand gekomen. Uitgangspunt was een vragenlijst die zoveel mogelijk gelijk is aan die van 2010, zodat de uitkomsten vergelijkbaar zijn.

Waar nodig, werd de vragenlijst geoptimaliseerd. In de vragenlijst zijn onder meer de volgende aspecten aan bod gekomen: de beoordeling van de Nederlandse krijgsmacht, het beeld (associaties) van Nederlandse militairen en de mate van waardering voor veteranen, de bekendheid met de inzet van Nederlandse militairen in bepaalde conflictsituaties en de bekendheid met veteranendag. Daarnaast is een aantal stellingen met betrekking tot veteranenthema's voorgelegd, zoals met het thema arbeidsmarkt en wordt er gevraagd naar de bekendheid met veteranendag. Voor een volledige weergave van de vragenlijst wordt verwezen naar de bijlage.

Bij de opzet en het ontwerp van de vragenlijst is veel aandacht geschonken aan de wijze van vraagstelling en het opstellen van antwoordcategorieën. Waar mogelijk zijn antwoordcategorieën gerandomiseerd om eventuele volgorde-effecten te voorkomen. De vragenlijst is vooraf getest, waardoor interpretatiefouten bij respondenten zijn geminimaliseerd.

Veldwerk

Het kwantitatieve onderzoek is wederom online uitgevoerd binnen het onderzoekspanel BlauwNL. Blauw NL onderschrijft de ESOMAR/ ICC richtlijnen voor het uitvoeren van veldwerk. Het veldwerk liep van 20 september tot en met 30 september 2012. Na één week is een reminder verstuurd naar de respondenten die de vragenlijst nog niet (volledig) hadden ingevuld. Op het moment dat ongeveer 10% van de beoogde respons was behaald, zijn de tussentijdse resultaten gecontroleerd en accuraat bevonden.

Dataverwerking , analyse en rapportage

Na afloop van het veldwerk is het opgebouwde databestand gecontroleerd op volledigheid en consistentie, en vervolgens geschikt gemaakt voor statistische analyse. Doordat de opzet van het onderzoek sinds 2002 gelijk is gebleven, kunnen ontwikkelingen in de tijd zichtbaar gemaakt worden. In de rapportage vinden vergelijkingen, indien mogelijk, plaats vanaf 2009.

Waar in dit rapport gesproken wordt over een verschil, dan is er sprake van een statistisch significant verschil met een significantieniveau van maximaal 5%. Dit betekent dat met minimaal 95% betrouwbaarheid gesteld kan worden dat het waargenomen verschil in de steekproef ook voor de gehele onderzoekspopulatie geldt. Als er sprake lijkt van een verschuiving, maar geen significante, dan spreken we van een indicatief verschil; er wordt dan gesproken over dat er een verschil lijkt.

De rapportage bestaat uit een management-samenvatting ('Kort & Krachtig'), een grafische weergave van de belangrijkste uitkomsten met toelichtingen en een onderzoeksverantwoording.

In de bijlagen staan zowel het tabellenboek (waarin resultaten zijn uitgesplitst naar geslacht, leeftijd en politieke voorkeur) als de uitlijsting van antwoorden op de open vragen weergegeven. Ook is de vragenlijst in de bijlagen opgenomen.